

ดงสักงาม ป่าสักทอง ป่าชุมชนคนสะเอียบ

เรื่องและภาพ โดย : ประสิทธิ์พร ภาพอ่อนศรี : ผู้ประสานงานเครือข่ายลุ่มน้ำยม

ดงสักงาม ป่าสักทอง บันทึกเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2553

ขณะที่พลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ ให้สัมภาษณ์ผ่านสื่อมวลชนว่าป่าสักทองไม่มีแล้ว ถูกตัดไปหมดแล้ว

ทำลายป่าเพื่อสร้างเขื่อน ฝนแล้งเพราะไม่มีป่า

สถานการณ์น้ำแล้งที่ผ่านมาทำให้เขื่อนแทบทุกเขื่อนทั่วประเทศไทยอยู่ในภาวะวิกฤต แทบจะไม่มีน้ำ อีกทั้งฤดูฝนก็มาช้า ทำให้เกิดภาวะภัยแล้งตามมาทั่วหน้ากัน เขื่อนภูมิพลที่มีความจุบหมื่นล้าน เขื่อนสิริกิติ์ความจุเกือบหมื่นล้าน ยอมรับว่าไม่มีน้ำพอที่จะระบายให้กับเกษตรกร และขอให้เกษตรกรเลื่อนการทำนาไปอีกหนึ่งเดือน อีกทั้งยังต้องเร่งทำฝนหลวงเพื่อให้ฝนตกลงเขื่อนที่ว่างเปล่าอยู่ โดยมีได้สรุปบทเรียนเลยว่าฝนแล้งฝนไม่ตกนั้น เพราะไม่มีป่า มิหนำซ้ำยังคิดทำลายป่าสักทอง เพื่อสร้างเขื่อนแก่งเสือเต้นอีก

ป่าสักทองเริ่มผลิใบ

ฝนที่ตกลงมาในช่วงต้นฤดูฝนที่ผ่านมา ทำให้ป่าสักทองเริ่มผลิใบเขียวอ่อน ดงสักงาม เขตป่าสักทองที่หนาแน่น ซึ่งชุมชนคนสะเอียบ อ.สอง จ.แพร่ ร่วมกันปกป้องรักษาไว้ให้ลูกหลาน เป็นสมบัติอันล้ำค่า

ไม้สักเป็นไม้ผลัดใบ ขนาดใหญ่ ยอดกลมสูงเกินกว่า 20 เมตร เปลือกหนา สีเทาหรือน้ำตาลอ่อน แกมเทาแตกเป็นร่องตื้นๆ ไปตามทางยาวและหลุดออกเป็นแผ่นบางๆ เล็กๆ ใบใหญ่ ความกว้าง 25 - 30 เซนติเมตร ยาว 30 - 40 เซนติเมตร รูปใบรีมนหรือรูปไข่ แตกจากกิ่งเป็นคู่ๆ ท้องใบสากหลัง ใบสีเขียวแกมเทาเป็นขน ดอกเป็น สีขาวนวลออกเป็นช่อใหญ่ๆ ตามปลายกิ่ง เริ่มออกดอกเดือนมิถุนายนเป็นต้นไป ผลค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1 เซนติเมตร ผลหนึ่งๆ มีเมล็ดใน 1 - 4 เม็ด เปลือกแข็งมีขนสั้นๆ นุ่มๆ สีน้ำตาลหุ้มอยู่ ผลจะแก่ในราว เดือน พ.ย. - ม.ค. ลักษณะเนื้อไม้สีเหลืองทองถึงน้ำตาลแก่ มีลายเป็นเส้นสีน้ำตาลแก่แทรกเสี้ยนตรงเนื้อหยาบแข็งปานกลาง เลื่อนไสกบ ตบแต่งง่าย คุณสมบัติที่ดีบางประการ คือ ไม้สักปลวกมอดไม่ทำอันตราย เพราะในเนื้อไม้สักมีสารเคมีพิเศษ มีคุณสมบัติคงทนต่อ ปลวกแมลง เห็นราได้อย่างดีเยี่ยม มีความแข็งแรงสูง นอกจากนี้ไม้สักทองยังพบว่ามียอดค่าปนอยู่ 0.5 ppm (ไม้สักทอง 26 ต้น มีทองคำหนัก 1 บาท)

ป่าสักทองเริ่มผลิใบเขียวอ่อน ในช่วงต้นฤดูฝน บันทึกเมื่อ 17 มิถุนายน 2553

ลักษณะของไม้สักมี 5 ชนิด คือ

1. **สักทอง** ขึ้นในป่าโปร่งขึ้นไกลห้วยหรือแล้ง แต่ใกล้ห้วยดินค่อนข้างสมบูรณ์การแตกของเปลือกเช่นเดียวกับสักห้วย แต่อยู่ในที่ที่แห้งขึ้นไปบ้างเท่านั้น เรือนยอดสมบูรณ์ใบมีขนาดปานกลาง เนื้อไม้จะเป็นเส้นตรงผ่อง่าย มีความแข็งกว่าสักห้วย สีเข้ม เป็นสีน้ำตาลเหลืองหรือที่เรียกกันว่า สีทอง

2. **สักห้วย** ขึ้นในป่าโปร่งขึ้นริมห้วย ต้นตรงเปลือกแตกเป็นร่องแต่ยาวตรงร่องของเปลือกไม้สักห้วยจะกว้างกว่า ไม้สักทอง เรือนยอดสมบูรณ์ ใบขนาดกลาง เนื้อไม้หรือแก่นจะมีสีน้ำตาลอ่อนหรือสีจาง ถากหรือฟันง่าย

3. **สักไซ** ขึ้นอยู่ในป่าโปร่งแล้งเป็นส่วนมาก ความเจริญเติบโตช้า ร่องของเปลือกลึกและตัวเปลือกเป็นสันกว้าง ระหว่างร่องลำต้นตรงเปลา แต่มีลักษณะแกร็นๆ พุ่มของเรือนยอดบอบบางแต่ก็มีใบเต็ม จะทราบว่า เป็นสักไซก็ต่อเมื่อถึงมือช่างไม้ เพราะเนื้อไม้จะมีใบนยากแก่การขัด และการทาแลคหรือแลคเกอร์ สีของไม้สักไซจะเป็นสีน้ำตาลเข้มปนเหลือง

4. **สักหิน** ไม้สักพวกนี้จะอยู่ในป่าโปร่งแล้งในระดับสูง การแตกของเปลือกเป็นร่องลึก และเรือนยอดดูไม่ค่อยแข็งแรง ใบเล็กกว่าปกติจะทราบได้แน่นอนเมื่อมีการโค่นล้มหรือตัดแต่ง โดยพวกโค่นล้มเลื่อยและช่างไม้ เพราะเนื้อไม้จะแข็งกว่าไม้สักทั่วไปและเพราะสีของเนื้อไม้สักเป็นสีน้ำตาลเข้ม

5. **สักขี้ควาย** ไม้สักพวกนี้จะเกิดอยู่ในที่ค่อนข้างแล้ง ในป่าผลัดใบต่างๆ และมักจะอยู่ในบริเวณรอยต่อของป่าโปร่ง ผลัดใบและป่าแพะ ลักษณะของเรือนยอดมักจะไม่มีสมบูรณ์ลำต้นจะตายบ้างกิ่งบนเรือนยอดแห้งตายไปบ้างกิ่งสองกิ่ง ลักษณะของ เปลือกแตกเป็นร่องไม่สม่ำเสมอ ขาดเป็นตอนๆ และร่องลึก จะทราบได้ชัดก็เมื่อโค่นลงมาเลื่อยดู จะเห็นได้ชัดว่าเนื้อไม้มีสีเขียวปน น้ำตาล น้ำตาลแก่น้ำตาลอ่อน ปนกันดูเป็นสีเลอะๆ

ในบรรดาไม้สักทั้ง 5 ชนิด ไม้สักทองได้รับชื่อยานามในวงการป่าไม้วางเป็น "ราชินีแห่งไม้" หรือ "Queen of Timbers" เป็นไม้ที่มีคุณภาพดีที่สุดในโลก ที่ธรรมชาติมอบให้แก่คนไทยและประเทศไทย โดยเฉพาะ อนาคตไม้สักกำลังจะหมดไป การปลูกไม้สักให้มีปริมาณมากขึ้น การปกป้องป่าสักทอง ดงสักงาม เพื่อเป็นมรดกของชาติและลูกหลาน จึงเป็นภารกิจที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง ที่กลุ่มราษฎรรักป่า ชุมชนสะเอียบ ร่วมกันปกป้องรักษาไว้ให้ลูกหลานและคนไทยทั้งชาติ

ป่าสักทอง ชูปเปอร์มาเก็ตของชุมชนคนสะเอียบ

หลายชั่วอายุคนที่ผ่านมา ชุมชนสะเอียบได้ใช้ประโยชน์จากป่าสักทองอันอุดมสมบูรณ์ผืนนี้มาโดยตลอด จนกระทั่งปี 2529 กรมป่าไม้ได้ประกาศให้ป่าสักทองผืนนี้เป็นอุทยานแห่งชาติแม่ยม ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ป่ากว่า 284,000 ไร่ แต่อุทยานแห่งชาติแม่ยมก็ผ่อนปรนให้ชาวบ้านเก็บผัก เห็ด หน่อไม้ รวมทั้งพืชสมุนไพร ไปใช้ได้ โดยชาวบ้านก็ให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ ปกป้อง รักษา ป่าสักทองผืนนี้ร่วมกันอย่างเข้มแข็งตลอดมา จนชาวบ้านเปรียบเปรยว่าป่าสักทองผืนนี้เปรียบเสมือนชูปเปอร์มาเก็ตของชุมชน

เชื่อนแกงเสื่อเต๋นกับผละกระทบต่อป่าสักทอง

หากมีการสร้างเชื่อนแกงเสื่อเต๋น ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับป่าสักทองผืนนี้คงหลีกเลี่ยงไม่ได้ พื้นที่อ่างเก็บน้ำประมาณ 50,000-60,000 ไร่ นอกจากจะท่วมชุมชนสะเอียบแล้ว ยังท่วมป่าสักทองกว่า 40,000 ไร่ผืนนี้ไปด้วย จึงเป็นข้อห่วงใยของคนทั้งสังคมว่า เราพร้อมที่จะทำลายป่าสักทองผืนนี้เพื่อสร้างเชื่อนแกงเสื่อเต๋นมาไว้กักลม มันคุ้มค่าแล้วหรือ

ป่าสักทอง ที่ชาวบ้านสะเอียบทำพิธีบวชป่าเมื่อปีที่แล้ว บันทึกเมื่อ 17 มิถุนายน 2553

ป่าสักทอง กับ อนาคตของลูกหลาน

หรือคนรุ่นเราจะสร้างตราบาย ไว้ให้กับสิ่งแวดล้อมและลูกหลาน ด้วยการปล่อยให้พนักงานเมืองจ๊นื้อ โกงบ้านกินเมือง ผลาญงบประมาณแผ่นดินด้วยการสร้างเชื่อนแกงเสื่อเต๋น กว่า 12,000 ล้านบาท และผลาญป่าสักทองกว่า 40,000 ไร่ไปต่อหน้าต่อตา

.....